

„Primorski List“

izhaja vsaki 1., 10., in 20., dan v mesecu. Cena za celo leto 1 gl. 50 n., za pol leta 75 n. Posamezne številke se dobivajo v tabakarnah: Nunske ulice in Šolske ulice po 4 nov.

PRIMORSKI LIST

Boučljiv list za slovensko ljudstvo na Primorskem.

Vse za vero, dom, cesarja!

Uredništvo in upravnništvo mu je v Gorici, Nunske ulice št. 10. — Nefran-kovana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Upravnništvo sprejema oglase in naza-nila po pogodbi.

Odgovorni urednik in izdajatelj: J. Marušič.

Lastnik: Konsorcij „Primorskega Lista“.

Tiska: Hilarijanska tiskarna.

Slovenskim županom.

Dne 2. decembra letošnjega leta bode naš modri in viteški vladar, naš presvitli cesar Franc Jožef I obhajal petdesetletnico svojega slavnega in modrega vladanja.

Pol stoletja vladanja! To je pač redek dogodek, kojega doživeti je podeljeno le redko kateremu. Pet desetletij že štiti naš presvitli cesar zveste podanike svoje države. In avstrijski narodi, združeni pod habsburškim žezlom, imajo razlogov dovolj veseliti se tega dne.

Zato pač ni čuda, da teknujejo vsi narodi, kronovine, stanovi in društva, kako bi slovesneje proslavili jubilejsko leto.

In v tem tekmovanju Slovenci nočejo zaostati. Slovenski narod od nekdanj otroško vdan habsburški hiši, ki je to vdanost pozapečatil s krvjo na neštevilnih bojiščih, ki je to vdanost neskaljeno ohranil v vseh viharjih in nesrečah, ki so ga zadele, tudi slovenski narod, hoče slovesno praznovati to leto neizmerne sreče in odkritosrčnega veselja.

Posebno slovesno pa hoče bela Ljubljana proslaviti petdesetletnico slavnega vladanja našega presvetlega vladarja.

Pričele se bodo slavnosti dne 17. avgusta t. l. s shodom slovenskih županov iz Kranjske, Štajerske, Koroske in Primorja. Na tem shodu izrečejo slovenski župani kot zastopniki samostojnih občin in torej kot zaupniki celokupnega slovenskega naroda neomahljivo udanost in zvestobo posvečene osebe presvetlega vladarja. Na tem shodu tudi izberejo iz svoje srede deputacijo, ki pojde pred vladarjev prestol, da mu sporoči čutila slovenskega naroda.

Tako se bode na najslavesnejši način izrazila celokupnega naroda slovenskega udanost do vladarja.

Srečna je bila misel mestnega zastopa ljubljanskega tudi z drugega stališča. — Župani so pravi zaupniki in zastopniki in samouprave. Na shodu slovenskih županov bode, kakor na nobeni drugi skupščini, jasno odsevala celokupnost slovenskega naroda. Na tem shodu zbrani bodo župani — zaupniki došli z vseh pokrajin, kjerkoli odmeva slovenska govornica, ne meneči se za politične meje.

Zato pa ta shod ne bode samo pojav slovenske bojalnosti, mariveč bode tudi pojav narodne in politične celokupnosti slovenskega naroda.

Na shodu županov v Ljubljani bode slovenski narod dokazal, da še živi, še giblje, da ga še ni strlo kruto nasilstvo, ter da hoče tudi nadalje živeti v avstrijski državi ter z vsemi svojimi močmi braniti svoja narodna in politična prava.

Na tem shodu razgovarjalo se bode o važnih kulturnih in narodnih zadevah Slovencev, o splošnem položaju slovenskega naroda. In kdo bode lažje podal sliko o položaju, kakor župani, ki žive med narodom, ki v prvi vrsti vedo, kako trdo nam gre v boju za naše pravice. Ravno primorski župani podali bodo lahko največ gradiva za sliko o naši domovini — vdovi zapuščeni. Komu pač ni znano, kako se v Primorju postopa s Slovenci v političnem, kulturnem in gospodarskem oziru! Slovenec je prava raja, ki ima pravico samo do biča, ki mu ga spleta pod židovskim vplivom stoječe lahonstvo. In vse to naj se skupno z izrazom udanosti položi pred prestol milega našega vladarja.

Na tem shodu pa bodo naši župani čuli tudi marsikaj podučnega in koristnega. Združili in spoznali se bodo občinski zastopniki raznih kronovin, pojašnjevati razmere, ter se spodbujali in navduševali za narodno delo.

Shod županov, ki se bode vršil dne 17. avgusta v Ljubljani, bode in mora biti pravi narodni parlament združenih Slovencev.

Zato pa je strogo navodna dolžnost vseh zavednih županov, da se udeležijo

shoda. Tu ni izgovorov, ampak vsi se morajo odzvati vabilu stolnega mesta ljubljanskega. Ako bi pa kateri župan res bil zadržan, naj mu starešinstvo imenuje namestnika, ki se udeleži shoda.

Župani iz Goriške, zdramite se in pohitite v belo Ljubljano!

Politični pregled.

Notranje dežele.

Dr. Ferjančič o položaju. Na shodu slov. učiteljev je dr. Ferjančič govoril o položaju!

„Na visokih, na odločilnih mestih prezirajo nas Slovence in se za nas ne menijo. Vsakogar kličejo na posvetovanje, da izrazi svoje menenje o položaju, samo Slovencev, Hrvatov in Malorusov niso poklicali, dasi so ti najbolj zatirani v naši državni polovici. Slovenci in Hrvati čutimo to kot žaljenje proti kateremu bo nastopiti z vso odločnostjo. To preziranje priča, da hočejo na odločilnih mestih napraviti spravo samo mej Čehi in Nemci. Če se to zgodi, če se mej Čehi in Nemci dožene sprava, potem smo Slovenci, Hrvati in Malorusi odslovljeni s svojimi težnjami in za desetletja potisnjeni nazaj. V tem mučnem položaju, katerega sami ne moremo premeniti, ker smo premajhni in ker je ponekod tudi

premalo odločnosti — zanašamo se jedino na prijateljstvo Čehov. To prijateljstvo je naša nada. Zanašamo se, da se slovenska vzajemnost, ki se je o raznih slovesnih prilikah naglašala, izkaže v tistem kritičnem trenutku, ko se odloči, naj li bomo Slovenci in Hrvati zavrženi ali ravnopravni, kakor nam jamčijo temeljni zakoni. Beseda o slovenski vzajemnosti naj postane kri in meso in naj obrodi tisti sad, ki reši slovenski in hrvatski narod krutih sovražnikov“. Nemški listi so kar padli po tem govoru, kar kaže njegovo vrednost. Da govoré proti Slovanom, je seveda umevno.

Nagodba je sedaj tista točka, ki provzroča obema vladama največ skrbi. Baron Banffy je svojedobno izjavil, da Ogerska ne sme odobriti novega nagodbenega provizorija, grof Thun pa je obljubil, da bo do septembra rešeno nagodbeno prašanje rednim ustavnim potom. Zgodilo se ne bo niti to niti ono. Sedaj posreduje med obema vladama skupni finančni minister Kallay. Na Dunaj sta prišla bar. Banffy in ogerski finančni minister, ter sta se razgovarjala z avstrijskimi ministri. Naš finančni minister je bil pri cesarju v Ištu. Kaj skuha, poročali bomo prihodnjé. Bojimo se, da bo kuhinja teknila le Mažarom.

Prvi shod katoliških učiteljev avstrijskih je bil te dni v Meranu. Shoda

se je udeležilo do 800 učiteljev. Razpravljali so o zelo važnih šolskih prašanjih. Bog blagoslovi trad. vrlih katoliških učiteljev.

Samostojnost Reke je ogerska vlada začasno vničila. Reški guverner je imenoval vpokojenega ministerjalnega svetnika Valencicha reškim županom. Tako se godi Rečanom, ki so po sili Reko odtrgali kraljevimi Hrvatski.

Vnanje države.

Knez Bismarck, stvaritelj nemškega cesarstva je umrl. Pripoznati moramo, da je bil eden prvih državnikov vseh časov. Kot Slovani nimamo vzroka žalovati za njim, ker je bil smrten sovražnik Slovanov. Kot Avstrijci ne moremo žalovati, ker Bismarck je bil in ostal sovražnik Avstrije. Kot katoličani mu ne smemo hvale peti, ker je znano, kako je preganjal katoliško cerkev v Nemčiji. Sicer pa bode račun dajal vsevednemu Bogu.

Vojna med Španijo in Ameriko je takorekoč že končana. Poroča se le še o malih praskah med nasprotniki. Do večje vojne akcije ne pride več, ker so se Španjci vklonili mirovnim pogojem, ki jih je stavil Mac Kinley. Amerikani zahtevajo, da Španija odstopi Kubo in Portorico. Nadalje zahtevajo postaje za premog na ladronskih in marijanskih in

21

LISTEK

Moja doba in podoba.

Spisal Andrej Marušič
(Dalje.)

Grofov petletni sinček Eberhardt je bil kaj ljub otrok; lep, rdeč, čvrst, zdrav. Ko je tekal po dvorišči, ustavil se je vsak hip in gledal na moje okno, da se mu prikazem, pa se pristrčno-ljubozljivo posmehljal, ko me je zagledal. Tako je bilo tudi 17. febr. 1853, samo da je že zjutraj enomalo kašljal. Ko sem prišel zvečer po sprehodu domu, bili so ga že davno spravili v posteljo. Bila je bolezen (croup) že nevarna; z recepta je grof posnel, da gre zdravniku za zadnji poskus. Ob 1 uri popolnoči zaslišim jok: moj ljubček je bil že mrtev! Malokedaj v svojem življenju sem bil tako žalosten, ko tisto noč. Tri nas je vse skup pa še drugi strah. Grofinja je bila v Lustthalu in tisti čas ne prav mirna. Bali smo se, da, kedar pride domú, poreče: „Ihr hab't mir das Kind umgebracht!“ Po dogovoru z grofom sem prevzel jez nalogo v Ljubljano telegrafirati. Ko stopim v telegrafsko sobo (v poslopji sedanjega okr. glavarstva), reče mi uradnik: „Hochwürden werden gedulden müssen; seit mehr als einer Stunde gehen chiffrierte Depeschen nach Mailand hier durch; es muss in Wien was geschehen sein.“ (V Milanu je bil nadvojvoda Maksimilijan, poznejši cesar meksikanski). O tej priliki sem v prvo videl telegrafski aparat. Drugi dan ob 7. uri zjutraj, ko sem šel mašavat, so že pravili, kaj je bilo na Dunaji: Libényi-ev atentat na cesarja! Dne 19. febr. je prišla grofinja in tu se-le ji je grof razodel vso resnico. Razjokala se je milo; in — čudno! — katastrofa je spravila njeno duševnost za dolgo časa v normalno stanje. — Značilen za grofovo vérnost je grobni napis na Eberhardt-ovem spominku: „Ihm ist nun wohl bei seinen Brüdern, den Engeln!“

Prestopimo od tega k drugemu spominku na mestnem pokopališču. Obiskovali smo pozneje nekega dne z grofinjo in otroci rodbinske grobove in druge; ustavili smo se tudi pred spominkom grofice Marije Coronini (Rubije-Tolmin). Naša grofinja: „Betet, betet, Kinder!“ Več minut smo bili vsi zamišljeni, potlej se obrne grofinja proti meni in reče pogloblasno: Es ist doch besser, dass sie hier liegt“. Mislila je, ko bi ona ne ležala tukaj, ne bi bila jez „grofinja Attems“. Grofica Marija Coronini je bila namreč z našim grofom malo da ne že zaročena. Pravili so, da jo je s svojimi prijatelji osebno nesel k pogrebu. — Na Svečnico je grof vsako leto ponovil znani rek: „Sole lucescente Maria purificante, maius frigus postea, quam ante“. Spominjal se je tisti dan nekdanjega veselega godú ranjke grofice Marije C.

L. 1853 m. sept. sem popotoval s sedanjim kanonikom Zernitz-em iz Trsta po morji v Benetke in dalje do Verone. Med drugim se živo spominjam te-le drobtinice: Na trgu sv. Marka v Benetkah, sedeč pred kavarno, sem čital v časnikih, da so 8. sept. t. l. našli ogersko krono in druge insignije na hribu Allion, pičlo uro od Stare Orsove. Košut jih je bil l. 1849 tam zakopal. — V Benetkah in družih mestih sva ogle-da-la vse, kar popotnike-tujce navadno mika.

L. 1853. m. novembra smo sedeli (v Podgori) enkrat do večera pri „Jagd-Diner“-ju; služabnik mi pošepčá, da je neki gospod na vrtu, ki želi govoriti z mano. Bil je ljubeznjivi gimnazijski ravnatelj Anton Stimpel, ki me je prišel prosit, da

naj bi sprejel slovenščino, kar sem z grofovo dovolitvijo tudi rad storil, pa še le po novem letu. Bila sta dva tečaja; I ga je prevzel kórni vikarij Matej Pirec, II ga jez; imela sva vsak po 3 ure na teden.

Od l. 1853—56 je bila „krimska“ vojska, (med Rusijo na eni in Turčijo, zvezano z zahodnimi državami Francijo, Anglijo in Italijo, na drugi strani); neutralna Avstrija je vsled pogodbe s Turčijo (14. junija 1854) posedla Moldavijo in Valahijo (sedanje Rumunsko). Vsi smo se zanimali za to vojsko; sosebno naša grofinja in jez; ona je bila „Rusinja“, jez „west-mächtlich gesinnt“, kakor smo takrat rekli. Diplomatične „note“ tistih let sem prav študiral z ozirom na njih vsebino in na elegantno vzvišeno pisavo. Lepi slog je diplomatom navadno plašč, s katerim zagrinjajo svoje prave misli; sicer pa sem se iz teh „nót“ — v stvarnem in zlasti stilističnem oziru — veliko naučil. — Eno in isto „noto“ sva grofinja in jez nasprotno tolmačila: po njenem menjenju so bile n. pr. avstrijske „note“ Rusiji prijazne; po mojem narobe. Da sem jez resnico zadel, kaže zvezna pogodba med Avstrijo, Francijo in Anglijo 2. dec. 1854. v dosego mirú. Ne le pri mizi sva uganjala grofinja in jez politiko, temuč tudi dopisovala sva si diplomatične „note“. Če je namreč ona v katerem koli časniku kaj našla, o čemur je sodila, da je voda na njen mlin, podrisala je dotične stavke ali pa še pristavila svoje opazke s svinčnikom in poslala meni; jez spet sem druge reči podrisaval in njene opazke obračal. Tako sva delala pa tudi gledé družih nasprotij, ne samo politiskih. — Ker je bila grofinja vsa za vizite (grof pa ne), obhodila je prav po gostem vse aristokratske hiše, in ker je imela navado, spraviti v pogovor vse, kar je imela na srcu, vpletala je v konversacijo tudi mene ter me tožila, da sem nasprotnik Rusom. Zatožila me je n. pr. pri poznejem deželnem glavarji Vilh. grofu Pace-tu, ki je večkrat kosil pri nas. „Wie kommt es denn“ — me je vprašal enkrat grof P. — „dass Sie als Slovenc gegen die Russen sind?“ „Herr Graf“, — sem odgovoril — „wenn Russland siegt, so kommt auf di Sophien-Moschee das griechische Kreuz; ich als Katholik kann das nicht wünschen“. P.: „Ah — so!“ Sicer pa ne, da bi bil imel jez posebno gorko simpatijo za Turčijo (!) in zahodne velevalsti, zlasti za Italijo.

Dne 18. junija 1855 je prišel v Gorico novi kn.-nadškof dr. Andrej Gollmayr; pri prvih hišah na tržaški cesti smo ga čakali; jez sem mu vrgel v kočijo svoj prvi slovenski na svili tiskan sonet; pobral ga je njegov prijatelj in spremljevalec kanonik-dekan Jan. Ev. Mozetič. Na dan slovesne inthronisacije (24. jun.) je nadškof pri obedu omenil, da in kako je slovenski sonet dobil, pa ni vedel čegav je. „Wissen fürsterzb. Gnaden nicht?“ — reče g. prošt baron Codelli, blizu kterega je sedel naš grof — „das Gedicht ist vom Hofmeister des Grafen Attems — hier“. Ko sem se 27. julija v gr. Lanthier-evi hiši¹⁾ pri novem sv. Antonu nadškofu predstavil, spominjal se je še moje pesmice in me zahvalil. Šel sem pa k njemu v osebni zadevi. Ranjki nadškof Lušin namreč je rad dovolil, da je šel kateri duhovnik za gojitelja v kako plemenitaško hišo češ, da, če je plemstvo v vérskem duhu odgojeno, upliva to tudi na nižje ljudstvo; o Gollmayr-u pa so pravili, da ima drugo načelo, namreč, da služba privatnega učitelja je za duhovnika preozek delokrog. O tem sem z našim grofom govoril in sva bila oba na morebitno spremembo pripravljena. Sicer pa se nisem predrznil, siliti nadškofa, da bi bil že tisti dan (27. julija) moje osodo odločil; stvar je ostala in suspensio.

¹⁾ Kaka 2 meseca je novi nadškof tam stanoval, ker so škofjsko poslopje popravljali. Pis.

karolinskih otokih. Zahtevajo tudi jednega izmed marijanskih otokov, kakor tudi da Španija prevzame ves državni dolg kubanski. O Filipinih pa bode dooločala poznejše mešana komisija. Na podlagi teh zahtev se prično pogajanja za mir, za katerega je večinoma vsa Španija navdušena.

Rumunskega kralja in prestolonaslednika so v Petrogradu sprejeli z velikim slavljem. Deževalo je samih redov od obeh strani.

Dopisi.

S spodnjega Krasa 4. avg. Žitno delo je malo ne končano. Pšenica začela se je prodajati. Te je sicer nekaj več ko lansko leto, ali cena, cena! To je nizka, prenzika. Ubogi kmet!

Od pšenice ravno pričakuje par krajcarjev za svoje vsestranske nujne potrebe, toda iz te ni nič. Z pšenico ima ubogi kmet toliko dela, da če bi isto prodal tudi po 10 gld. kvintal, se mu ne splača je sejati. Sejanje, oranje, pletev, obrivanje, žetev, mlatev, čiščenje, spravilo, neznosne duine (žernade), hrana petkrat na dan itd. in na zadnje, če suša ali druga vremenska nezgoda ves up ne vzame, kaj ima?!

Ni čudo, da jamra čedalje bolj, toži ter svojo pest vzdiguje, rekoč: „ko kmet prodaja, tedaj je vse dober kup, ko pa ukupuje, je pa vse drago“. To ni prav, to ni pravično. Kako je to, da so cene tako padle? Kje je vzrok? Klo je kriv? Nesrečna judovska spekulacija, igra nesrečne borse, kapitalizem, ki žuga kristijanom vse požreti.

Žid, jud je zvedel, da letos ima kmet par zrnice pšenice, tedaj sklenil je hitro in rekel: na delo bratje! vrzimo žito ceno! dokler ne opravimo vse žito v naše zaloge in pod naše dolge kremplje. Dobiček gre nam in ne kmetu. Ko bo žito vse prodano, tedaj je bomo mi prodajali, kakor bomo mi hoteli ter poročemo: zdaj pa plačaj kmet, če hočeš jesti, če ne pa trpi! Tako je, žalibog!

Če reva, sirota ali lačna vdova pri vratih bogatina ali žida te pogleda, da bi skorjico kruha dobila za-se ali za lačno dete, koje v naročju ima, o tedaj! — že je za hrbtom policaj in hajdi reva v zapor. Prosimi ne sme! Naj bo lačna, naj trpi! Brezsrčni debeli jud in milijonar pa, ki tisoče in tisoče revežev in daykoplavevalcev z igro, vmazano spekulacijo in bogastvolovom dan za dnevom na cesto meče... je pa prost.

Oh! namesto z ubogo revo, z takimi v luknjo!

Stari Rimljani so kmečki stan posebno spoštovali in čakali in zakaj? ker ta vzdružuje vse stanove. Pade kmet, pade vse; trpi kmet, trpé vsi. Vrzimo kmeta, vrgli smo podlago.

Žal, da se zanj premalo skrbi, in pusti pijavke, da mu pijejo kri.

Proč z judovsko spekulacijo!!

Ex.

LISTEK

† FRANCE SITAR.

„Človek, rojen od žene, živi malo časa, in je obdan z mnogimi nadlogami.“

Job. 14, 1.

Umril je zopet še v krepkih letih duhovnik — goriške nadškofije, vč. gg. župnik France Sitar. Rojen je bil pokojnik v Toplicah na Dolenjskem 7. febr. l. 1843. Šolal se je v Novem mestu in v Ljubljani. Dopršivši gimnazij vstopil je v ljubljansko bogoslovnico, od tam pa je prišel v Gorico, kjer je bil l. 1868. 19. sept. tudi v mašnika posvečen. Po novi maši, katero je daroval Bogu doma v Toplicah, dobil je kapelansko službo v Štanjelu na goriškem Krasu. Od tam je prišel v cerkljanske Ravne, iz Raven pa na-Bukovo za župnika. To je bila njegova najtežavnejša, zato najbrže tudi zadnja služba. Ker je bil rajnik že po naravi veselega, živahnega značaja, dovtipen in šaljiv do skrajnosti, imelo ga je vse rado in on istotako vse rad. Lahko rečem, da srce njegovo ni poznalo sovražstva, pač pa usmiljenje in prijateljstvo. In prav ta splošna odkrita prijaznost privabila je po eni strani marsikoga v Bukovsko župnišče (farovž), po drugi je pa tudi pokojnika samega večkrat po snegu in burji gnala v druga župnišča obiskovat prijatelje duhovnike. — Težave v službi, večkratno premarazjenje in drugi škodljivi vplivi so mu že na Bukovem nakopali hudo očesno bolezen, vsled katere je izgubil pokojnik za nekaj časa skoraj popolnoma vid. Slednjič je vendar premagal to bolezen, pa prišla je še lujsa. Lotila se ga je namreč dvakrat zapore-

Iz Ročinja. Cenjeni „Primorski list“ je prinesel pred kratkim dopis, v katerem so bile pohvalno omenjene vrline naše slavne občinske policije. G. dopisnik gotovo ni Ročinjec, ker bi sicer prisodil slavni isti več hvale. Bolje jo znamo centi mi, ki živimo pod njenim blaženim okriljem. Zaslugam gre priznanje! Ne bilo bi prav, ako bi ostale skrite in da bi le Ročinjci vedeli za nje, treba je, da zvedo o njih tudi drugi ljudje. Poglejte najprej ročinjskega policijskega komisarja! Rečem vam, da je to mož, ki nima para v celi državi. Kar je res, je res. Ko bi bilo še policijsko ministerstvo, bi on gotovo postal minister, ker mož ima za to res velike zmožnosti, kar vam takoj dokažem. Zgodilo se je, da sem prišel še po eni uri po polnoči v krčmo. Čudil sem se, da je še odprta, no, krčmar pa mi je rekel, da ima brez skrbi odprto krčmo, ker je občinska policija v hiši in pri tem je pokazal pod mizo, kjer je ležal na trebuhu kakor je dolg in širok naš vzor starešina in policaj in sladko drnjohal. Potem poroče kdo, da to ni mož, ki mu gre vse priznanje?! G. komisar strogo pazi na policijsko uro. Prišel je v krčmo, kjer so plesali na harmoniko. Hitro je prepovedal plesati, in ljudje so ga ubogali, ker je že bila 10. ura zvečer, in so jenjali plesati. Da pa pokaže, da on nekaj ukaže, veval je godcu, naj spet gode, in potem se je vrtel on sam, da je bilo veselje. Pred našim magnetom in veljakom se morajo tresti tudi duhovniki in učitelji. Baha se, da je izgnal enega učitelja iz Ročinja in da bo tudi druge. Mogočen pa je naš starešina. G. učiteljica je kaznovala njegovega otroka s šolskim zaporom. To je bilo res nesramno od nje! Skrben oče je takoj prilomastil v šolo, opital jo je z najlepšimi priimki in je odpeljal otroka domov. Ne vem, kako skrbijo šolske oblasti za čast in varnost učiteljskega osebja. — Naš policaj je proučen mož. On ne poslušata tega, s čemer sleparije farji zabite ljudi, vedno pravi, da se ne pusti od farjev komandirati. Vendar naj zahvali g. kaplana, da ni imel že parkrat razbite buče. Kot starešina vedno poudarja, da se nimajo farji nič vtikati v občinske zadeve. To poudarja on, ki plačuje nekaj soldov davka! Vseh njegovih vrtnam ne morem naštet, ker bi ne bilo potem ne konca ne kraja. Le to naj vam še povem, da se redko dobi tako skrben in vesten policaj. Vedno je zraven, če je kje kaka tepežnica, kjer se on najbolj — pretepa. Ročinjci so res zavdanja vredni, pa so tudi izvrstni ljudje. Videli ste, kak možak je že starešina in policist, ki je tudi kandidat za prihodnje občinske volitve, ki se bodo kmalu vršile. Ročinjci ga bodo volili. Saj je prav. Mož se je javno izrazil: Vi držite kravo za roge, mi jo pa molzemo (namreč občino). — Pri priložnosti še kaj!

Ročinjec.

(Op. urcd. Priobčili smo ta dopis

doma pljučnica, ki mu je pustila hude posledice; hudo trganje in otrpnenje udov, posebno pa nog. Ta bolezen je pokojnika tudi primorala, da se je odpovedal pastirski službi in stopil v pokoj. Tri leta je preživel v pokoju v prijaznem Cerknem; maševati seveda ni mogel v teh letih vedno. Zadnjikrat je maševal, pa z velikim trudom, doma v svoji sobici na dan sv. Katarine jeseni. Od onega dne ni več prestopil praga svoje spalnice. Moči njegove so vidno bolj in bolj pešale; meje, mej katerimi je lahko gibal, postajale so od dne do dne ožje. Iz prva je lahko še malo hodil gori in doli po sobi, potem se je moral že opirati ob mizo in posteljno vzočje, nazadnje so mu noge pa popolnoma odpovedale. Od postelje do peči, od peči zopet do postelje, ta je bila nazadnje njegova vsakdanja pot, katero je preromal s pomočjo služabnice kakšen krat v pol uri, kakšenkrat pa celo v treh četrtih ure. Zadnje tedne pa mu je prepredila bolezen še to kratko pot in ga popolnoma priklenila k postelji. K prejšnjemu trganju po udih pridružila se je sedaj še vodenica in neštevilno drugih močnih boleznij.

Trpljenje pokojnikovo je bilo nepopisljivo, a nepopisljiva je bila tudi njegova potrepljivost in vdanost v božjo voljo; res, lepo znamenje krščanskega srca. Še v najhujših bolečinah, pravi „mož bolečin“ bil je nam zdravim v zabavo s svojimi dovtipi. Tukajšnji duhovniki obiskovali smo ga vsi brez izjeme ob vsaki priliki, kar je pokojnika vidno tolažilo in veselilo. Če se je primerilo tu pa tam, da ni bilo le dva dni nikogar k njemu, nam je to takoj, ko smo zopet prišli, po svoje očital: „No, človek bi lahko umrl

na izrečno željo in odgovornost dopisnika. Ročinjecem pa polagamo na srce, da bodo pri bližajočih se volitvah previdni, ter izbero v starešinstvo može — poštenjake.)

Iz Sovodnji. Dne 31. julija so oznanjali po goriških voglih lepaki, da bo ples v Rubijah. To pa ni res, ker plesali so v Sovodnjah in ne v Rubijah. In res, plesali so. Pa kake posledice je imel ta slavni ples, hočem tukaj na kratko opisati.

Kakor že navadno, so se tudi v Sovodnjah preteptali. Okoli 7. ure zvečer je prišlo dosti Mirencov, ki so bili oboroženi z samokresi, rezili in kamenjem. Nameravali so razdreti ples, pa ne iz dobrega namena, da bi prepredili vse hudobije, ki nastanejo pri plesu, ampak iz sovrašstva do Sovodenjcev. In res, vsi kakor eden — namreč Mirenci — so udri v plesišče. Takrat je nastal pravi vik in krik, vse ljudstvo je kričalo. Tam na plesišču pa so si jih dajali, eden z samokresom, drugi z rezilom, tretji s kamenjem, četrti s pestjo, tako da je bil nepopisljiv prizor. Razbili so boben godcem in en klarinet. Več od njih je vdobilo po hrbtu in glavi. Posebno enega Sovodenjca so pobili na glavi tako da je moral v bolnišnico.

Pa to ni bilo še zadosti. Nameravali so plesati tudi v ponedeljek, prišli so že goriški škripovci (godeci), pa se jim ni posrečilo, ker županstvo je ples prepovedalo. Pa glejte čudo. Tudi v ponedeljek so prišli Mirenci in Pečani, še bolj oboroženi kakor v nedeljo, tako da ako bi plesali, bi bile še strašnejše posledice kakor v nedeljo.

In glejte, kaj se je zgodilo. Ko so videli Mirenci in Pečani da ne bo plesa, so jo potegnili proti domu. Grede med potjo je vzel nek Pečan (sin tamošnje krčmarice) samokres iz žepa in se igral z njim. Kar na enkrat pa se mu sproži in mladenča je zadel v stegno strel. Moral je iti v bolnišnico, kjer so mu po strašnih mukah vzeli iz noge svinčenko. Zadel ga je kazen Božja. To so posledice teh nesrečnih javnih plesov. Ako bi ne bilo plesa v nedeljo, teh reči bi ne bilo. Zdaj je vse v preiskavi. Prašam: Kdo je dal dovoljenje tem fantom nositi samokrese? Ali ne vedo, da ako zve orožništvo, bodo strogo kaznovani!

Koliko sta se trudila naš preč. gosp. vikar, in sosedni gosp. kurat, da bi odvračali ljudstvo od tega pregrešnega plesa, pa vse zastoj.

Koliko krat je tudi „Prim. List“ povdarjal, da ti javni plesi so v veliko nesrečo za mladino. In res. Poglejmo še enkrat: Prvo je to da na plesih se dosti zapravi; v dveh minutah 10 kr., in to za je ubogega kmeta dosti. Drugo je, da se mora muciti in potiti in si tako lahko nakoplje kako nevarno bolezen. Tretje, kar je najhujše, koliko greha se naredi o takih prilikah, koliko se zapije koliko zapravi. Ocel mesec pred plesom hrani, kedar napoči dan plesu, pa vse zapravi. V Sovodnjah smo imeli v enem mesecu celo dva plesa. Koliko se je

in bil pokopan, ne da bi kdo zanj vedel! — Če ga je kdo poprašal, ko ga je zbdlo, da se je ves zvil, ali se to zgodi večkrat, odgovoril je navadno: „Veste, gospodje, pri nas je tako navada, da vsekamo, kadar se nam zljubi.“ Če smo ga prašali, kako mu je, odvrnil nam je: „No, bilo bi lahko boljše, pa tudi slabše; ker, dokler je slabo, ni še najhujše. Koliko jih je na svetu, ki trpe morda še bolj kakor jaz, in vrhu tega nimajo ne kaj jesti, ne kaj obleči, ne kje spati. Jaz pa, hvala Bogu, imam vse to.“ — Ko smo bili pri njem letos na 56. rojstni dan njegov, ukazal je služabnici, naj prinese — kakor je dejal — gospodom za dva krajcarja vina, in ko smo trčili na njegovo zdravje, je dejal: „Vidite, gospodje, tako je na svetu! — Petinpetdeset let sem se moral truditi, predno sem izbrisal tisti „i“ iz svojega priimka, da sem postal iz Sitarja — Star.“ — Ko je imel iti kateri izmed domačih dveh duhovnikov na potovanje ali pa na kak cerkven shod v bližnje fare, tedaj je vselej naročil: „Pozdravite prav lepo vse gospode! — Recite jim, da bi prišel tudi jaz tje, pa ne maram.“ — Ko smo mu povedali, da se je kje kaj nerodnega ali neumnega dogodilo, je vselej šaljivo vskliknil: „Glejte, kako je Bog nas moder! — Če bi hodil jaz lahko še kam ven, rekli bi ljudje takoj: „Tudi Sitar je bil zraven.“ — Po zimi, ko je bil umrl tukajšnji cerkvenik, nam je pripovedoval kako je bila smrt v zadregi, ker ni vedela, ali naj bi pograbila poprej njega ali cerkvenika. Pogledala je k njemu skozi okno, ko ga je pa videla vsega zlomljenega, dejala je sama pri sebi: „A“, le po onega grem, saj ta mi že tako ne

zapravilo, skoro bi rekel za eno njivo. Zdaj upamo, da slavno županstvo sovdensko ne dovoli več nobenega plesa letos, ko je sprev idelo, kakšne posledice je imel ta ples: dva v bolnišnici, več pobitih, in koliko greha, koliko preklinjanja in izdajanja. Ali bi ne bilo boljše, aa bi se ustanovilo v Sovodnjah eno bralno in pevsko društvo ali čitalnica, in tako se izobraževala mladina, da ne bi bila tako neolikana. Ali tiste osebe, ki bi se morale zganiti, spijo in čakajo da bi se drugi vzbudili. In ako bi hoteli že prav plesati, naj imajo vsako leto en društven ples. Že dosti možakov se je izrazilo, da bi bilo dobro osnovati eno društvo v Sovodnjah, pa vse spi, noben se ne gane.

Torej Sovodenjci, na noge in proč z javnimi plesi.

Domačin.

Iz Branice. (Dalje.) Bog pošilja ljudem po ljudeh tudi časno pomoč itd. Za Bogom pa se imamo zahvaliti tudi tedajnim zgorej omenjenim-vojskovodjem za rešitev Avstrije; kajti tem je dal Bog tedaj eno modrost, edinost in krepost, armadi pa tako zvestobo, junaštvo pa pogum in stanovitnost, ki nima skorej para v zgodovini, čemu, so se morali čuditi prijatelji in neprijatelji Avstrije in so se tudi zares čudili. Tu je bila roka Gospodova, od Boga je prišlo rešenje; kajti Avstrija je svojim različnim narodom in za ravnotežje Evrope tako potrebna, „da bi jo“ — po besedah velikega očeta češkega naroda Palacky-a — „moralo vsvariti, ako bi je še ne bilo!“ Med odličnimi hrabri junaki, ki so tedaj pomagali Avstrijo rešiti na raznih bojiščih, se sveti odlično tudi naš rojak, tako je skonečeval govornik, ki je bil rojen v tej spoštovani hiši, bar. Andrej Čehovin, ki je zrl tolokrat neprestrašno blede smrti v obraz, ter si je s svojo hrabrostjo 6 imenitnih svetinj zaslužil, namreč pri Montagnani, Sommacampagni, Mortari in Novari, pa pri naskoku Livorna v Toškani in Jakina na Rimskem (v Romagnu), ter je dospel do časti topniškega stotnika itd. Tam kjer je bila največa nevarnost se je on vrgel pogumno v boj, priporočivši se kot pravi krščanski junak vselej Mariji z molitvijo: „Češčena si kraljica“ ali z „angeljskim počeščenjem“, zaupajoč na njeno pomoč. In zares se je čuditi, da ni bil on, razun ene neznatne rane od granatne treske, nikdar ranjen vkljub tolikim praskam in bitvam in je ležalo okoli njega vse mrtvo ali ranjeno. V najbolj morilnih bojih je on ostal nepoškodovan po izreku slavnega generala Laudona, „da nobeden vojak ne pade na bojišču brez volje božje!“ In temu odličnemu junaku našemu v tej čestiti hiši rojenemu, ki se je v tolikih bojih čez vse nedosežno odlikoval, bode postavljen tukaj krvavo zaslužen krasen spomenik iz kararskega marmorja izklesan. Raz tega spominka naj veje njegov duh zvestobe in junaštva ter naj pošilja svoje žarke vsem slovenskim in slovanskim sinovom in drugim avstrijskim narodom širne Avstrije v najobil-

uteče.“ Tako je bil za takrat ušel smrti. — Če ga je kdo prašal, ali je kaj hudo, odgovoril je: „Ja, pa tam gori so rekli, da imajo še, da mi bodo naložili.“

Smrti se ni nič bal v svoji boleznini, pač pa si je je večkrat želel. Priveden je bil večkrat, pokoril se je zmeraj in neštevilnokrat vzdihnil: „Naj bo, kar je božja volja. — Bog yama le ljubo zdravje ohrani, gospoda!“ — Če smo mu sporočili, da ga je kdo pozdravil, vzdihnil je vselej: „O, Bog ga usliši!“ — Pri zavesti je bil ves čas, tudi brevir je molil še po veliki noči; zadnjih osem dnij se je malo zmotil in izgubil tu pa tam. Pred kratkim dejal je enkrat po žalostno, pol šaljivo: „Moji grunti so že obdelani. — Živel bom še do drugega avgusta, da oberem davkarijo za tisto penzijo, potem jo pa popiham naravnost k sv. Jerneju (na pokopališče) in nepridem več nazaj.“ In glejte, te besede so se vresničile skoraj do pičice. Doživel je blagi pokojnik res drugega avgusta, obral davkarijo za borno penzijo, petega avgusta ob 10. uri zjutraj je umrl in sedmega avgusta ob 6. zjutraj je šel —, ne, nesli so ga k sv. Jerneju. Tako je končal trpljenje trpin, ki bi bil po vsej pravici lahko rekel z Jobom: „Na moji koži vise kosti moje, ker je izginilo meso, in samo ustnice so okrog mojih zob ostale.“ Od onstran groba kliče nam sedaj sobrat naš France: „Usmilite se me, usmilite se me vsaj vi, prijatelji moji; ker zadel me je Gospodova roka!“ — O, nikar ne preslišite no mile prošnje njegove, molimo zanj in želimo mu vsi iz srca:

„Bog mu daj večni mir in pokoj in večna luč naj mu sveti!“

nejši meri, kadar bi utegnil zopet klicati cesar svoje podružne v boj za cesarski prestolj in ljubo Avstrijo. Zato pa bodi vseh Slovencev in pravih domoljubnih Avstrijanov vedno to le geslo: „Vse za vero, dom in cesarja“ ali pa, kar je vse edno „z Bogom za cesarja in ljubljeno Avstrijo“, našo domovino, dokler ne pridemo v svojo pravo domovino, gor nad zvezdami, v nebesa! Torej „živio“ cesar „živela“ domovina, „slava“ spominu v tej čast, hiši rojenega junaka!

Na to so vsi pričujoči ponavljali goyornikove klice, ter odlični pričujoči domoljubi, med katerimi sta bila tudi č. gg. štanjelski in gaberski kurat, so govorniku s seganjem v roko čestitali. Ko so domači pevci še nekaj domoljubnih pesmi izpeli, se je g. predsednik veteranskega društva s svojim spremstvom med gromovitimi „živio-klici“ vrnil ob 5. uri pop. v Gorico. — Končam dopis z besedami: „Narod, ki svojih vrlih mož ne časti, jih tudi vreden ni!“ — Se to.

Veliki temeljni kamni za podstavo kipa, so bili ulomljeni pod sv. Goro pri Grgarji. Izklesal jih je po načrtu g. arhitekta M. Fabiana umetni kamnosek Bi-težnik. Ravno ta teden so pripeljali 4 težke vozove tistih in še kakih 6 težkih voz bo s kipom junakovim vred. Tudi dovažanje istih je izročeno slovenski spedijski tvrdki g. Hvaliča v Gorici, po geslu: „Svoji k svojim!“ Ker žalibog gre z delom braniške ceste prav po polzevo, se mora dovažati vse ono temeljno kamnje večidel na veliko okolico skoz Ajdovščino - Vipavo - Manče v Bránico. Slovenci smo res povsod zadnji, a v zvestobi do Avstrije in njenega cesarja in kralja pa prvi, kakor pričuje ta dopis, in vsa zgodovina do današnjega dne po izreku: „Hrast se omaja in hrib, zvestoba Slovenca ne gane!“

Kaj novega po Slovenskem?

Na Kranjskem. — Evharistiški shod je obhajala duhovščina ljubljanske škofije. — Toča je pobila po velikem delu semiške občine. — V Vašah pri Medvodah se je zadržal 6 mesecev star otrok. Utonil je v Malem Grabnu v Ljubljani pek A. Šume. — Kmetijsko preskuševališče otvori c. kr. kmetijska družba v avgustu v Ljubljani. — Medveda je vstretil lovec grajske Ortenek pri Ribinci. — Nadučitelj v Litiji g. Jožef Verbič je imenovan učiteljem na vadnici v Ljubljani. — Utonil je 16-letni Šustar iz Tacna, vračajoč se malo vinjen na čolnu čez Savo. — Siško nameravajo priklopiti Ljubljani.

Na Štajerskem — Pri Sv. Marku fare trbovljske so pogorela Ern. Sušniku vsa poslopja. Zgorelo je tudi 11 glav živine. Črno zastavo v znak sožalja za Bismarckom so razobesili mnogi celjski nemurji, med njimi so tudi c. kr. uradniki. To je pa že od sile. — 6. in 7. avgusta so bile v Žalcu premovanje in dirka konj v proslavo jubileja. Slavnosti so bile velike. — V Cirkovcah je ogenj vpepelil poslopja šestim gospodarjem. Niti vse živine niso mogli rešiti. — Pri Velenju so napravili nov most čez Pako, ki ga imenujejo jubilejni most. — V marlenberški jetnišnici se je obesil nek kaznjeneč, protestant. —

Na Koroškem. Raz stolp farne cerkve v Možicah je padel klepar P. Pihler in pri priti mrtev obležal. — Pri Selncih so potegnili iz Drave truplo učitelja Spitzerja. Umoril se je sam. — Pogorelo je posestvo Fr. Šurna Podkrnosom. — V konkurz je prišel znani laški marki Pauldolf v Guštajnu. Slovenci ne jočejo za njim. — V Celovcu in drugih koroških mestih vse nemštvo heula za Bismarckom. Prosit!

NOVICE.

Gorica.

Novi maši sta darovala č. gg. Grbec Anton v Šmarijah in Črnigoj Hinko v vipavskem Križu. Več prihodnjic.

Umrl je sodni svetnik g. Valentin Devetak, bivši voditelj goriske preture. Premeščen je pošni oficijal gosp. Anton Pezdlič iz Gorice v Pazin.

Odlikovan rojak. Pekovski mojster g. Karol Drašček s Korna je poslal dunajski razstavi troje vest peciva, za katero je dobil 3 častne diplome. Čestitamo!

Slovesno odkritje Čehovinovega spomenika bo v nedeljo 14. avg. Ob 10 uri bode sv. maša na prostem. Potem je nagovor predsednik veteranov, odkritje spomenika, blagoslovljenje istega, govor preč. g. kurata Marka Valesa, izročitev spomenika cerkvenostavbenemu odboru braniškemu in defljanje veteranov. Pev-

sko društvo Nabrežina s gaberskim pevskim društvom priredi veselico.

Trgovinski minister dr. Bärnreither je prepotoval bohinjsko dolino ter prišel skozi Podbrdo, sv. Lucijo v Gorico. Ogledal si je črto po kateri naj bi šla bohinjka železnica. V Gorici si je ogledal nekatere tovarne. Šel je tudi v Oglej. Spremljal ga je posl. Lenassi, ki ga je gotovo „farbal“ na vse kriplje.

Kaj pravijo naši ljubi sosedi židje in njih sluge. „Sentinella“ si sme šteti v čast imeti med svojimi dopisniki pesnika „Pepe“: sprejel je katedro pastoralne in razlaga, naj duhovniki pridgaje mir in naj se ne brigajo za politične razmere, ker Kristus je rekel, da njegovo kraljestvo ne bo tega sveta. „Corriere“ pa pridno opominja, naj se narodna stvar nikar več ne izroča duhovnikom. Zato, ker prireja duhovnik poslanec Zanetti ljudske shode proti soc. demokraciji jim je izdajalec domovine Ušekar pa, ki je v narodnem oziru renegat, jim je dobro došel. Zakaj? Ker zna agitirati proti kat. cerkvi in zagovarjati žide. „Corriere“ je imel velike pravde z „liberalcem“ v „Eco del Litorale“, kateri izvrstno zagovarja poštenjaka ranj. dokt. Doljaka. Poraz je popolen. Corr. konča „perché veramente ci pareva, che dovesse bastare“. Ker hočeta pa lista da je stranka demokratov pri vseh shodih zmagala morata pridno prinašati: „Rettifiche“ od duhovnov in od oblasti. — Zadnji nastopi bodisi laških bodisi slov. krš. socializmov pod vodstvom svojih duhovnikov so židove presenetili. Splošno se pa razvidi in mej vrsticami bera, da se napredka katoličanov boje. Dobro si pa zapomnimo, da bodo židovi, njih glavice, njih glasila, njih starešinstva le tedaj na tleh, ko se katoličani združimo.

Rešeni ubežnik. Minuli teden je žendarm peljal vojaškega begunca. Pri prevozu pod železničnim mostom je begun ušel ter se vrgel v Sočo. Žendarm je skočil za njim, toda oba bi bila našla smrt v hladnih valovih, da jima ni pri-skočil na pomoč dijak Naglič, ki se je slučajno sprehal ob bregu.

Županski shod. Na županski shod dne 16. in 17. t. m. so povabljeni kot gostje tudi vsi slovenski deželni in državni poslanci. Dne 16. t. m. na predvečer shoda bode ob 8. zvečer na vrtu „Narodnega doma“ veselica s petjem, godbo in priziganjem umetnega ognja. Pri tej veselici priredi odbor narodnih dam pod predsedstvom gosp. podžupanje Marije pl. Bleiweis Trsteniške bazar na korist fondu za Prešernov spomenik.

Ranjenega na vrata in levi roki našli so na Tržaški cesti nekoga Antona Buffon. Poleg njega so našli bodalo. Ranjenec trdi, da mu je napadovalec vzel 200 lir.

Umesten razglas. V Velikovecu na Koroškem je izdal okrajni glavar jako pameten in času primeren razglas, v katerem prepoveduje dajati otrokom žgane pijače in skuša s primernimi ukazi tudi med odraslimi to strupeno razvado omejiti. Med drugim prepoveduje puščati otroke v družbo odrasle mladine, kjer se po stari navadi razpravlja o strahovih in slinih bajkah. V razglasu je tudi resen in strog opomin na gostilničarje, ki trpijo v svojih gostilnah med službo božjo ob nedeljah razgrajajoče pive in ki okrepljujejo slabo navado med pomočniki, da v ponedeljek ne delajo, s tem, da jim točijo pijače. Zabičuje jim, da tega ne delajo in sicer pod kaznijo. Tako ima razglas res prav pametne, koristne točke, ki morejo le koristiti ljudstvu. Da bi našel posnemalcev!

Toda spominjamo se, da neko okrajno glavarstvo na Goriškem ni potrdilo starešinstvenega sklepa, da morajo krčme biti zaprte ob času službe božje, češ da tega ni v postavi. Seveda na Goriškem takih razglasov ni treba!

Circolo cattolico je na občnem zboru premenil svoje ime v „Unione cattolico-sociale.“ Premenili so tudi pravila. Sedaj, se zdi, bodo Furlani zopet edini nastopali ter se otresli vsake zveze s žido-liberalci.

Pravila društva „Naša straža“ v Ljubljani, o katerem smo že govorili, je vlada potrdila.

Posledice plesa v Pevmi. Tudi v Pevmi so plesali. Ples so priredili nekateri hujšaki. Ko so prišli na plesišče Brici s slovensko zastavo, pričel je „kravavi ples“ in več jih nosi sedaj krvave spomine. To naj služi v nauk našim županstvom, da ne bodo tako lahko dovoljevala plesov. Slišali smo, da še te dni glavarstvo zopet prepove javne ples. Vrlo dobro!

Vsa okolica pleše, odkar je glavarstvo preklicalo svojo prepoved. Pleše se po največ po laškem taktu, pa se tu in tam tudi (v Rubijah) pretepa prav po

laškem načinu. Koliko denarja gre, smo dokazali že zadnjič. Koliko pa se stori greha, to ve onj, ki je nad nami. Mi bi samo prosili naše glavarstvo, naj bi posnemalo glavarstvo v Velikovecu na Koroškem.

„Naprej zastava Slave“ kaj čudno odmeva iz laških trobil. Nedavno sem imel priliko poslušati Goričkovce, ko so pred županovo hišo godili naš „Naprej.“ Godli so tako, da je iz vsega nastala res prava godla. Če ni bilo nalašč. Goričkovci in „Naprej.“ Slovenci zdramite še že vendar enkrat, ter prirejte mesto plesov poštene veselice!

Tatvina. V noči med 4. in 5. avg. so okradli tatovi Lebanovo tobakarno nasproti ljudskemu vrtu. Enega tatu so baje že dobili.

„Trgovska obrtna zadruga“ v Gorici je imela v mesecu juliju 85.944 kron 59 vin. prometa. Število deležev 1. avgusta znašalo je 1657. Pač lep napredek.

Čuje se da se nameruje v kratkem času napraviti shod kršč. socializmov v Gorjanskem. Vrla misel! Tamkaj sicer ni še najmanjšega sledu socij. demokratov ali „dajmokrastov“, ali ker gorjanec veliko poštenih mladeničev in možev v kamnolome zahaja, bati se je, da bi se kdo ne navzel strupenega duha novega evangelija, ki se je nedavno tam oznanov. Pozdravljen torej bodi že naprej kršč. socialni shod v Gorjanskem!

Shod socijalnih demokratov v Korminu. Dne 31. julija ob 5½, zjutraj sta se sobrat Nučič in sobrat Pehar na kolesu odpeljala iz Trsta na shod socijalnih demokratov v Korminu. Ob 10½ prišla sta iz Trsta Camber in Domokos. Šla sta v gostilno pri Peteranu. Malo ljudstva je še bilo tam. Na enkrat sta prišla dva kolesarja (Nučič in Pehar) in za njima 300 korminskih udov društva „Austria“. Shod je bil društen. Predsednik je bil Camber. Govoril je po navadi — proti veri. Naši so mu zvižgali. Vseh skupaj jih je bilo do 400 oseb, naših velika večina. Sobrat Stabile, učitelj iz Ogleja je prosil za besedo, ali ni mu bila dovoljena v smislu § 6. — Camber je predlagal, da naj ustanovijo na korminskem „Federazione dei Lavoratori“ potrdilo je to samo sedem oseb. Camber je na to rekel: „vigliachi, alzé le mani!“ Ljudstvo je odgovorilo: „Noi si alzemo, ma non per questa roba“. Ob 11½ je bilo konec komedije.

Previdnosti premalo! Na Vojščici je pretekli teden slamoreznica petletnemu dečku popolnoma zdrobila srednji prst desne roke. Ostalo kožo odrezal je zdravnik. — Pri takem delu otroke proč. Otroci so že taki da hočejo vse videti in povsod svoj nos in prst vtakniti. Kolikokrat so ravno otroci krivi ognja in velikih požarov, nesreč na paši in na polju, kakor tudi pri streljanju. Pomanjkanje strahu!

Oidium ali bolezen na grozdju se po Krasu močno širi. Peronosperie letos ni toliko ali oidium je. zlasti po refoškovi trtah, vsestransko razširjena. Kaj bo? Komaj se je eni bolezniki nekoliko prišlo v okom, prišla pa je druga. Ni čudo! Koliko slabosti se rayno z vinom dela in kako strašno se z istim stvarnika tepe, ni mogoče dopovedati.

Pazite! Strupene golazni: modrasov in kač je letos vse polno. Ostrih nekdanjih zim in mrazov ni več, zato je dosti take golazni. — Pastirji pazite zlasti ob juterni rosi!

V Cerovem se je obesil na kostanj kmet Andrej Pirih. Vzrok samouru ni znan.

Utopila se je v kalu 3-letna hčerka Angela posestnika Jožefa Maliča v Svetem pri Komnu.

K vojaškim vajam okoli Rakeka sta odšla 47. pešpolk iz Gorice in 97 iz Trsta.

Trst-Istra.

V Koprnu je umrl c. kr. profesor Jožef Kristan, ki je poučeval nad 25 let gojence učiteljskega prirodoslovja in kmetijstva. Vrlemu narodnjaku svetila večna luč!

Tržaška kmetijska družba je zborovala dne 24. julija na tretjem rednem občnem zboru, na katerem so razpravljali za tržaške Slovence zelo važna gospodarska prasanja. [Govorilo se je tudi o razdelitvi skupnega občinskega sveta v gorenji tržaški okolici, kateri svet si hoče prisvojiti tržaški magistrat. Sprejeli so resolucijo, da se naprosi vlada, naj ona pripomore do pravične razdelitve zemljišč s gorenji okolici. Naposled so izvoliti stari odbor. Bog blagoslovi delo marljive kmetijske kmetijske družbe.

Rovinj 31. julija 1898. Socijalni demokratje so hoteli imeti shod v go-

stilni „Alla Pace“ v zmislu § 2, ker so jim krščanski socijalci razgnali javni shod na velikonočno nedeljo. Vlada jim od takrat ni dovolila shoda. Ali tudi zadnji shod je bil razpuščen brez vspeha. Stražarji so Gerina odvledli in z njim druge, ki so prišli iz Trsta, ker so se bali, da bi jih ljudstvo ne napalo! Rovinj je krščanski!

Vabilo. V Trstu vstanovijo „Veteranski patrijotični podporni zbor“. Posve-tovalni shod bo v nedeljo 14. t. m. ob 3½, v veliki vojašnici. Povabljeni so bivši vojak, c. kr. uradniki in sploh kdor je bil v cesarski službi. Na shodu se bode razložila pravila.

Nezaslišano. Kakor poroča „Edinost“ je vodstvo javnih skladišč v Trstu odpustilo Slovenca Jurija Pleteršnika. Mož je bil namreč že enkrat odpuščen, toda se je pritožil na ministerstvo ter bil zopet sprejet. Sedaj pa se govori, da je vodja Minas dobil nalogo od vlade, da odslej ne sme sprejemati nobenega Slovenca več na delo. Tega skorej ne moremo verovati, da bi vlada tako vnebo-vpijoče postopala. Morebiti pa hočejo le ugoditi željam renegata Rascoviča, ki bi rad vse slovenske delavce vtopil v žlici vode. Vederemo.

„Delavec“ in „Svoboda“ sta mirno zaspala. Dolgo sta umirala. „Svoboda“ je okoli sv. Petra še enkrat zlihnila, sedaj pa oba v miru počivata. Tako naznanja g. Rok Drogenik. Le predplačane naročnine ni povrnil. Pa saj to do cela odgovarja demokratskim nazorom.

Ladija potopila. Iz Trsta je ladija „Teofilo“, naložena z ogljem, odplula proti Benetkam. Močni valovi so ladijo nagnili, da se je potopila. Kapitan in pomorščaki so se rešili v čoln.

Pevski društvi osnujejo se v Bazovici in Padriču v tržaški okolici.

Kardinal Silvester Sembratovicz grško-katoliški nadškof v Levoru je umrl 4. avgusta.

Prešernov spomenik. Ker se je gospod dr. Josip Kušar odpovedal tajništvu odbora za nabiranje prispevkov za Prešernov spomenik, prevzel je ta posel mestni kujigovodja gospod Franc. Trdina.

„Der Süden“, Organ für die politischen, culturellen und wirthschaftlichen Interessen der Kroaten und Slovenen. — Tretjo številko glasila gg. državnih poslancev slovenske krščansko-narodne zveze prejeli smo s pomnoženo prilogo. Vsebina tej številki je raznovrstna in zanimljiva. Na uvodnem mestu je članek o tržaški dogodkih, dalje, kako praktično iz koristiti sedanji politični položaj. Posebno zanimanje vzbuja članek k jezikovnemu upršanju iz perasa odličnega slovenskega državnega poslanca, dalje sledi opis ljubljanskega shoda slovenskih odvetnikov, notarjev i. t. d. proti znanemu ukrepu graške nadsodnije, — razne vesti iz Štajarske, Koroške, Kranjske, Primorja, Hrvaske, Slavonije, Istre, Dalmacije i. t. d. Iz Istre je nadaljevanje korevitič član-kov „Naše sloge“, ki dok zujejo, da Istra nikdar ni bila italijanska. Tudi vsebina priloge temu lista je raznovrstna in po-dučljiva posebno narodno gospodarki članek o novem zemljišno-veresijskem zavodu kraljevine Dalmacije.

Zelimo od srca, da ta list najde vsestranske podpore od vseh strank in oseh jugoslavanskih pokrajin. Naročnina znaša za dobo od avgusta do konca decembra t. l. samo eden goldinar. Uredništvo in upravnništvo je na Dunaju, I Plankengasse 4.

„Zaveza slov. učiteljskih dru-štvev“ je 1. in 2. avg. v Ljubljani slovesno praznovala 50-letnico svojega obstanka. Svoje zastopnike so poslali tudi češki in hrvaški učitelji. Koncert, jki je vspeh izborni, so počastili vsi civilni in vojaški dostojanstveniki. Dne 2. avg. po sv. maši so otvorili šolski muzej, ki ga je ustanovila „Zaveza“. Ob 10. uri je bilo slovnostno zborovanje v Narodnem domu katerega se je udeležil tudi premištni knez in škof ljubljanski. Ob 1. uri je bil bankeť, pri katerem so se vrstile lepe napitnice. Slovensko učiteljstvo sme biti ponosno na končane slavnosti.

Veliko pevsko slavnost v proslavo petdesetletnega vladanja Nj. Veličanstva Franc Jožefa I., priredi „Slov. pevsko društvo“ v Ptujih povodom blagoslovljenja zastave „Celjskega pevškega društva“ dne 13. 14. in 15. avgusta v Celju. Dne 14. avg. ob 10. uri bode slovesen pozdrav došlih družtev in gostov na kolodvoru. Ob 11. uri slovesna sv. maša pri sv. Jožefu, potem blagoslovljenje zastave. Ob 6. uri popoldne koncert „Narodnem domu“. Celjska poslinemce ta slavnost silno bode v oči. Zato Slovenci udeležite se je v najobilnejšem številu.

Sest bratov duhovnikov. Marijana Kolisek, vdova po nekem kočarju in tkalcu v Protivanovu na Moravskem, ima šest sinov, ki so vsi duhovniki. Najmlajši sin je bil te dni posvečen v mašnika. Cesar sam je brzojavil presrečni materi ter ji čestital. Pač srečna mati!

Boko pri Kotoru so preplavali štiri vojak. Stanga je nad kilometer široka. Dva sta jo preplavala v 28, dva v 30 minutah

„Hovder, hovder, hovder“,

ali šaljiva slovnica.

(Dalje; sp. A. M.)

V števil. 22. „Prim. lista“ (1. avg. t. l.) sem naštel imena vasi in vaščanov v bližnji okolici goriški, zabil sem pa z naglaskom zaznamiti, ktera slovka v njih se povdarja. Pri večini navedenih imen gre to samo od sebe, pri nekterih pa se utegne čitatelj-nedomačin motiti. Naj dam torej dvomna imena vaščanov z naglaskom ponatisniti.

Vertójbanci, Renčánci, Báljenci, Oréhovci, Gáberci, Rubíj(n)ci, Sovódenjci, Škríljánci, Pečánci, Rápánci, St. Andréžnje, Lučnánjanje. — Poslednji dve imeni naj še posebej razložim.

Grško ime „Andreas“ so izgovarjali naši pradedje: „Andraš“ (-ž), „Andraž“, pozneje Andrej; greh bi bil, staro častitljivo obliko „Andraš“ (-ež) pomoderniti, kedar gre za imenovanje krajev. Ohranila se je ta stara oblika od naše Soče do Donave ali Tise na Ogerskem; tudi Madžjari jo imajo. „St. Andraž“ (-ež) v labudski dolini na Koroškem je prav to, kar naš „St. Andrež“ pri Soči, pod Gorico. Kakor ime vasi „St. Andrež“, imate naglasek na prvi slovki tudi izpeljanki „St. Andrežnje“ in „st. andrežki“. To je uzrok, da v slovnici obliki imena „St. Andrežanje“ a v končnici „-anje“ oslabi in se skrči v „-nje“. Namesti „St. Andrežan“ (v ednini) imamo „St. Andrežen“; v množini pa se še tisti pologlasnik „v“ izgubi. Opozoriti pa moram čitatelje, da namesti „St. Andrežnje“ in „st. andrežki“ izgovarjajo domačini „St. Anderžnje“ in „st. anderžki“. To je tisto prestavljanje črk, ki je med preprostim ljudstvom tudi v drugih jezikih navadno. Furlanski pobalini v Gorici n. pr. rečejo namesti „comprá pan“: „crompá pan“ (ukupiti kruh). — Po tej razlagi naj pomislijo tisti „akademikarji“, ki staročastitljivo ime St. Andrežnje brezmiselno pačijo izgovarjaje: St. Anderci, St. Andrežci, St. Andrežini ali celo St. Andreždani (!) — naj pomislijo, kako grešijo, zoper ustno izročilo, zoper „usus loquendi“ in jezikovna pravila — in kako bi jih moralo biti sram!

Na desnem bregu Soče, ¼ ure od nje proti zahodu, je Lučnik. Ko je bil slavn profesor Štef. Kocijančič pred 50 leti tam kapelan, hotel je ime Lučnik raztočniti in si je mislil stvar tako-le: Lučnik je konec podgorske „Kalvárije“ in sploh konec slovenskih Brd (16 vasi); od te polasčene vasi (L.) naprej proti jugu je Furlanija. „Lučnik“ je tedaj na meji med slovenskim in laškim svetom, loči tedaj Lahe od Slovencev, ergo se mora imenovati — „Ločnik“! Kocijančičeva veljava je bila taka, da so se vsi tedanji pisci poprijeli pisave „Ločnik“; preprosto ljudstvo pa je hodilo svojo pot, kakor se zdaj. Pisatelj teh vrst se je pred 30—40 leti veliko bavil z osebnimi in krajevnimi imeni in preštudiral sistem, po katerem so imena narejena — sistem, ki je bistveno v vseh jezikih enak. Po tem sistemu ni upravičeno ime „Ločnik“, kar kaže tudi zgodovina. Bili so namreč časi, ko ni bil „Lučnik“ narodna meja, saj so bili Slovenci še daleč doli po Furlaniji. V imenu „Lučnik“ je v prvi slovki „u“, bodi si v furlanski, italijanski ali srednjeveški nemški obliki, namreč: „Lucinš. Lucinico. Lutschenéy“; „u“ kaže tedaj pisati tudi v slovenski obliki, ergo: „Lučnik“. Preglavico pa mi dela druga slovka ali končnica. Gotovo je, da se ime v rodilniku natančno glasi: „Lučniha“ (= Lučniga) in da se ondašnji stanovavci imenujejo „Lučnizanje“, kar kaže, da bi moral biti v imenu vasi „g“, ne „h“. — To me spominja nekega drugega imena, katero mi je gledé na ljudsko izgovarjanje tudi uganjka; to je ime potoka in po njem imenovane velike senožeti med Ajsovcio in Šempasom, proti vzhodu od Gorice. Tam je potok „Lijak“. Veste pa, kako ljudje to ime izgovarjajo v rodilniku? „Lijaha“ (= Lijaga)! V „Lijaku“ je k popolnoma upravičen; kakó pridejo naši ljudje do izgovarjanja „Lijaha“ ne morem umeti, ali — „usus — tyrannus“; sklepam pa iz tega, da je enaka tudi v

imenu „Lučnik“, da se namreč k v rodilniku izgovarja, kakor h (česki rahli h = slov. g). Da bi pisali „Lučnig“, menda ne gre. — Od kod pa ime „Lučnicico, Lučnik“? Od „luč“ gotovo ne. Luč bi se morala prižgati še-le po preiskavanju starih zgodovinskih in topografskih listin. Meni diši ime „Lucinico“ (= Lucinigo) po kakem benečanskem plemenitašem primku (primeri: Mocenigo, Barbarigo), kakor imamo pri nas vasi imenovane po nemških plemenitaših, n. pr. „Dornberg, Reifenberg, Kronberg, Vogersko“ iz „Ungrispach“ itd. Konec današnji razpravi bodi tedaj ta: „Ločnik“ od „ločiti“ po nikakem! V imenu mora biti v prvi slovki „u“, ki se pa vulgo v imenovalniku izgovarja zamolklo kot pologlasnik „v“ in se še le v rodilniku prikaže čist: „Lučniga“, po našem dialektu: „Lučniha“.

(Dalje prihodnjič).

Učenca,

ki zna slovenski in nekoliko laški in nemški, sprejme takoj v svojo trgovino G. Likar v Gorici.

„Janus“

vzajemna zavarovalnica za življenje na Dunaju ustanovljena l. 1840. Zavod zavaruje za slučaj smrti v najraznovrstnejših kombinacijah ter sloni na podlagi vzajemnosti, vsled česar čisti letni dobiček pripade družvenikom. V 56 letnem obstanku se je pri zavodu zavarovalo: 101 800 oseb s 130,760.000 gld. kapitala in 825.000 rente. Članom in njih pravnim naslednikom se je izplačalo 18,400.000 gld. Na premijah (bonus) se je povrnilo 1,994.000. gld. Kot zavarovanje za slučaj doživljenja in smrti se posebno priporoča. a.) zavarovanje glavnice, ki se ima izplačati po 20, 25, 30 ali več letih, ako zavarovanec še živi, ali pa povrnitev vseh vplačanih premij s 4% obresti, ako bi poprej umrli (Tarif II. H.). b.) zavarovanje glavnice, ki se izplača kedar je zavarovanec dosegel določeno starost, ali pa takoj po njegovi smrti (Tarif II. G.). Osrednja pisarna je na Dunaju I. Wipplingerstrasse 30 (Janushof). Zastop za Primorsko in Kranjsko v Gorici, Via Ponte Isonzo.

Ed. Pavlin,

v Gorice

v Nunskih ulicah št. 10.

nasproti gostilne „Belega Zajca“ usoja priporočiti preč. duhovščini in sl. občinstvu svojo veliko zalogo nagrobnih vencev vsake vrste, rož za cerkve, palm, šopkov za nove maše in poroke, voščenih sveč, mrtvaških oblek, rakev vsake velikosti, zlatih čerk, lesenih stajal za palme, zlatih loncev, svilnatih trakov vsake širjave in barv, črno rumenih, trobojnic bisernih vencev, papirja (manšete) za šopke, papirja v vsakih barvah za izdelovanje cvetlic.

Belega in črnega papirja in zlatih nog za rakeve, zlata za olepšanje.

Vse po najnižjih cenah

Opozorjam tudi da tiskam črke na perilo in sprejemam vsa v to stroko spadajoča dela.

Teodor Slabanja,

srebrar v Gorici, ulica Morelli 12

priporoča prečastiti duhovščini in cerkvenim predstojnikom svojo delavico za izdelovanje

cerkvene posode in orodja.

Staro blago popravi, pozlati in posrebrni v ognju po najnižji ceni.

Da si morejo tudi bolj revne cerkve naročiti cerkvenega kovinskega blaga, olajšuje jim to s tem, da jim je pripravljen napravljati blago, katero se izplačuje na obroke Prečast. p. n. naročevalec si obroke sam lahko dolóči.

Pošilja vsako blago poštnine prosto.

Števil. 631

3—1

op.

Razglas.

Naznanja se, da

JAVNA DRAŽBA

zastavil II. četrtleta t. j. mesecev

aprila, maja, in junija 1897

začne v

ponedeljek, dne 5. septembra 1898.

in se bo nadaljevala naslednje četrtke in ponedeljke.

Od ravnateljstva zastavnice

in ž njo združene hranilnice.

V Gorici, dne 5. maja 1898.

VNARSKO IN SADJARSKO DRUŠTVO

ZA BRDA

v GORICI

Brodaja naravne in pristne briske pridelke

po zmernih cenah.

Zaoga pristnih briskih vin: burgundeca

rizlinga, modre frankinje

in druge.

DESERTNA VINA

Sedež društva je v Gorici, ulica

Barzellini št. 20.

Slovenska tvrdka ustanovljena l. 1876.

J. Pipan & C. v Trstu

Via Valdirivo št. 18

ima veliko zalogo in prodaja le na debelo

kavo, riž, južno sadje, olje vseh vrst za jedilo,

za stroje, ribjo mast za strojarje itd.

Glavna zaloga kave sv. Cirila in Metoda

za Primorsko, Trst, Istro in Dalmacijo.

Prva slovenska trgovina z železjem

KONJEDIC & ZAJEC

prej G. Darbo

GORICA — pred nadškofijo št. 9. — GORICA

Priporočata po najnižih cenah svojo bogato zalogo najboljšega štajerskega železa in pioščevine raznega obrtnijskega, poljedelskega, vinogradskega in pohišnega orodja. Prevzemata naročila za vse stavbe in podjetja. Glavna zaloga za Gorico in okolico izdelkov c. kr. priv. tovarne; pripoznano najboljših kotlov od g. Nussbaum-a v Ajdovščini po tovarniških cenah.

Edina zaloga najboljšega koroškega acalon in terescian jekla. — Zaloga Portland in roman cementa. — Česar ni v zalogi priskrbi se nemudoma.

Kupujeta staro železo in kovine po najvišji ceni!

Vsako naročilo izvrši se nemudoma in vestno!

SOLIDNA POSTREŽBA

G. LIKAR

v Gorici Semeniška ulica h. št. 10.

Velika zaloga

pisarniških in šolskih potrebščin:

Papir in raznovrstni papirnatí izdelki, Knjige: molitvene, šolske, vpisovalne i. t. d.

SVETE PODOBE.

Tiskovine za duhovnije in županije.

Posetnice (vizitke) s tiskom imena, 100 navadnih 60 kr.; finejih 70 kr.

Pergamenten papir za maslo zavijati.

Svilen papir in peresa za umetne cvetlice.

Svetilke za veselice.

Olepšava papir za rakeve (mrtvaške truge).

Študentkon, ki zlepi ubit percelan, steklo i. t. d.

Črnilniki, ravnila, svinčniki, ročniki, peresa, pečatni vosek, óblati, ploščice, pisala, gobe, radirke, tinta, prah za tinto itd.

Vse po najnižih konkurenčnih cenah.

NABOLJSE PRIPOROČILO

DOBROBLAGO

NIZKE CENE